

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**Directie Algemene Fiscale
Politiek**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
2020-0000114784

Uw brief (kenmerk)
2020Z10319
2020Z10743

Datum 7 juli 2020
Betreft Beantwoording Kamervragen btw-verlaging Duitsland

Geachte voorzitter,

Hierbij zend ik u, mede namens de minister van Financiën en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het volgende:

- De beantwoording van de op 8 juni 2020 ingezonden vragen van het lid Van Kooten-Arissen (Groep Krol/Van Kooten-Arissen), kenmerk 2020Z10319, over de btw-verlaging op o.a. groente en fruit in Duitsland. Deze vragen waren gericht aan de minister van Financiën en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- De beantwoording van de op 11 juni 2020 ingezonden vragen van het lid Van Otterloo (50PLUS), kenmerk 2020Z10743, over de berichten dat in België en Duitsland de btw op korte termijn omlaag gaat. Deze vragen waren gericht aan de staatssecretaris van Financiën.

Hiermee beschouw ik ook de volgende toezeggingen als afgedaan:

- Wanneer een analyse over de verlaging van de btw-tarieven in buurlanden beschikbaar is, wordt dit gedeeld met de Kamer (de minister van Financiën, AO Ecofin, 8 juni).
- De beantwoording van de schriftelijke vragen over de btw volgt op korte termijn (de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst, AO Ecofin, 30 juni)

Hoogachtend,
de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst,

J.A. Vijlbrief

Vragen van het lid Van Kooten-Arissen (Groep Knol/Van Kooten-Arissen) aan de minister van Financiën en de staatsecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de btw-verlaging op o.a. groente en fruit in Duitsland (ingezonden 8 juni 2020).

Directie Algemene Fiscale Politiek

Ons kenmerk
2020-0000114784

1. Kent u het bericht "Duitsland gaat economie stimuleren met pakket van recordomvang", waarin melding wordt gemaakt van een tijdelijke verlaging van de 'mehrwertsteuer' van 19 tot 16 procent?¹ Kent u het bericht "Groente en fruit goedkoper na Duits steunpakket btw" waarin wordt vermeld dat het lage btw-tarief van 7% naar 5% gaat?²

Antwoord vraag 1.
Ja.

2. Kunt u de (te verwachten) effecten beschrijven van de Duitse btw-verlaging op de Nederlandse economie?

3. Kunt u specifiek ingaan op de gevolgen voor de concurrentiepositie van Nederlandse ondernemers in de grensregio?

Antwoord vraag 2 en 3.

De effecten van de Duitse btw-verlaging op de Nederlandse economie zijn onzeker, maar om een aantal redenen is te verwachten dat de effecten beperkt zijn. Ten eerste betreft het betrekkelijk kleine aanpassingen van de tarieven. Ten tweede betreft het tijdelijke aanpassingen. Het is de vraag in hoeverre de btw-verlaging wordt doorgerekend in verlaging van de consumentenprijzen. Potentieel kan de verlaging van de Duitse btw leiden tot een toename van de consumptie in Duitsland. Een stijging van de consumptie kan positieve effecten hebben op Nederlandse ondernemers die leveren aan afnemers in Duitsland, zoals de landbouwsector. De toename van de consumptie in Duitsland kan ook deels voortvloeien uit verschuivingen van koopstromen tussen EU-landen. Dit kan betekenen dat Nederlandse ondernemers in de grensregio enige klandizie verliezen. Nederlanders kunnen namelijk meer over de grens gaan kopen en Duitsers kunnen minder in Nederland gaan kopen.

In aanloop naar de verhoging van het verlaagde btw-tarief in Nederland van 6% naar 9% in 2019, is door ITEM onderzoek gedaan naar de mogelijke grenseffecten.³ Op basis van dat onderzoek is geconcludeerd dat de grenseffecten van een verandering van de btw-tarieven van enkele procenten naar verwachting beperkt zijn. De bestaande prijsverschillen tussen landen variëren sterk per product en zijn vaak groter dan enkele procenten btw.

¹ Het Financieele Dagblad, 3 juni 2020, <https://fd.nl/economie-politiek/1346719/duits-stimuleringspakket-van-recordomvang-overeengekomen>.

² GFactueel, 4 juni 2020, <https://www.gfactueel.nl/Home/Nieuws/2020/6/Groente-en-fruit-goedkoper-na-Duits-steunpakket-btw-592842E/>.

³ Institute for Transnational and Euregional cross border cooperation and Mobility (ITEM), Verkenning van grenseffecten van verhoging lage btw-tarief, mei 2018, https://www.maastrichtuniversity.nl/sites/default/files/dossiers2018/item-grenseffectenrapportage-2018_dossier1-verkenning-grenseffecten-verhoging-lage-btw-tarief.pdf.

4. Erkent u dat ondernemers in de grensstreek door de coronacrisis al extra zijn getroffen door het deels sluiten van de grenzen voor personenverkeer en dat deze btw-verlaging in Duitsland dit versterkt?

**Directie Algemene Fiscale
Politiek**

Ons kenmerk
2020-0000114784

Antwoord vraag 4.

Het kabinet zijn geen cijfers bekend over regio-specifieke effecten van de coronacrisis. Uiteraard is het van belang dat wij oog houden voor de effecten van verschillende nationale en internationale beleidsontwikkelingen.

5. Welke maatregelen zijn er feitelijk mogelijk om de negatieve gevolgen voor ondernemers in de grensstreek te compenseren? Hoe beoordeelt u deze maatregelen en gaat u deze maatregelen treffen? Zo niet, waarom niet?

Antwoord vraag 5.

Het kabinet heeft voor ondernemers die moeilijkheden ervaren tijdens de coronacrisis diverse fiscale maatregelen getroffen, zoals bijzondere uitstel van betaling van belastingen of een belastingvrije Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19. Aan de hand van de reeds genomen maatregelen wordt ondersteuning geboden aan bedrijven die de directe gevolgen ondervinden van de coronacrisis. Daarentegen zijn maatregelen die gekoppeld zijn aan de geografische ligging van ondernemers strijdig met de neutraliteit van het beleid. Gelet op het bovenstaande en de naar verwachting beperkte gevolgen in Nederland van de Duitse btw-verlaging, liggen aanvullende maatregelen naar aanleiding van de Duitse btw-verlaging momenteel nog niet voor de hand.

6. Hoe staat u tegenover een vergelijkbare, tijdelijke verlaging van de btw in Nederland? Overweegt u zo'n tijdelijke btw-verlaging? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 6.

Naar aanleiding van de btw-verlaging in Duitsland en België bekijkt het kabinet wat verstandig is om te doen op dit punt. Momenteel is het kabinet niet voornemens de btw-tarieven in Nederland tijdelijk te verlagen. Nut en noodzaak lijken beperkt, gezien de naar verwachting beperkte effecten. In theorie biedt een btw-verlaging een algemene stimulans aan de koopkracht. Het is echter onbekend hoe de tariefsverlaging zou worden doorberekend in de prijzen en wie hiervan profiteert. Een algemene btw-verlaging begunstigt voornamelijk de sectoren met veel omzet, terwijl juist sectoren met omzetverlies de stimulans nodig hebben. In de vrijetijdssector lijkt de stimulering van de afzet überhaupt niet aan de orde, gelet op de beperkte capaciteit door de regels omtrent afstand houden. Een tijdelijke verlaging zou bovendien ongericht zijn in het compenseren van de ondernemers in de grensstreek en leiden tot veel administratieve kosten voor bedrijven voor aanpassing van prijzen in de winkels en ict-systemen. Het verlagen van de btw-tarieven voor een half jaar is dus naar verwachting ondoelmatig. De introductie van een nieuw, nog niet bestaand tarief is bovendien op korte termijn IT-technisch niet mogelijk voor de Belastingdienst.

7. Kunt u uiteenzetten wat de (te verwachten) effecten zijn op de Nederlandse economie indien een vergelijkbare tijdelijke btw-verlaging ook in Nederland ingevoerd zou worden, waarbij u aandacht besteedt aan de effecten voor producenten, het midden en kleinbedrijf en consumenten, of bent u bereid om daar onderzoek naar te doen?

Antwoord vraag 7.

Zoals in vraag 6 is aangegeven, bestaat twijfel of een btw-verlaging in Nederland de gewenste effecten heeft. Het kabinet begrijpt de wens om een onderzoek te doen, om de wenselijkheid van beleidsopties in kaart te brengen. Het kabinet ziet echter af van een onderzoek naar een btw-verlaging in reactie op de Duitse btw-verlaging, omdat dit pas tot resultaten leidt tegen de tijd dat Duitsland de btw-tarieven weer verhoogt en omdat de maatregel niet uitvoerbaar is voor de Belastingdienst op korte termijn.

8. Kunt u uiteenzetten wat de (te verwachten) effecten zijn voor de Nederlandse economie indien u besluit de btw op alle in Nederland geproduceerde producten tijdelijk te verlagen of geheel vrij te stellen van btw, waarbij u in uw antwoord aandacht besteedt aan de effecten voor producenten, het mkb en consumenten, of bent u bereid om daar onderzoek naar te doen?

Antwoord vraag 8.

De Europees geharmoniseerde BTW-richtlijn 2006 staat niet toe om een onderscheid te maken naar afkomst van een product. In de btw geldt als hoofdregel dat de levering van een goed of dienst belast is naar het btw-tarief van het land van bestemming. Dit betekent dat een voedingsmiddel afkomstig uit Frankrijk, Duitsland of China belast is tegen hetzelfde btw-tarief als een voedingsmiddel afkomstig uit Nederland.

9. Kunt u aangeven wat het effect is geweest van de verhoging van het lage btw-tarief van 6 naar 9 procent op de consumptie van groente en fruit?⁴ Bent u bereid om de verhoging van de btw op groente en fruit te verlagen of minimaal terug te draaien, hetzij tijdelijk hetzij structureel? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 9.

Op dit moment heeft het Kabinet niet de beschikking over data over de consumptie van groente en fruit in 2019. Meerdere factoren beïnvloeden de consumptie van groente en fruit. Aangezien de btw in 2019 niet alleen is verhoogd op groente en fruit, maar ook op alle andere voedingsmiddelen, is naar verwachting de consumptie van groente en fruit niet gedaald door deze maatregel.

10. Bent u een voorstander van een hogere groente- en fruit consumptie, nu ook artsen en wetenschappers, waaronder van het RIVM, stellen dat meer aandacht voor preventie, een gezondere levensstijl, mensen weerbaarder maakt in de strijd tegen het coronavirus?

⁴ Algemeen Dagblad, 2 juni 2020, <https://www.ad.nl/politiek/kabinet-houdt-vast-aan-hogere-btw-op-groente-en-fruit~a9909002/?referrer=https://www.google.nl/>.

Antwoord vraag 10.

Het kabinet is er voorstander van dat Nederlanders zoveel mogelijk eten volgens de Schijf van Vijf. Voor de overgrote meerderheid van de Nederlanders betekent dat een hogere groente- en fruitconsumptie. De afgelopen weken is onder andere door wetenschappers en medici aandacht gevraagd voor het belang van een gezonde leefstijl om weerbaarder te zijn tegen de gevolgen van een coronabesmetting. Het kabinet deelt de oproepen dat een gezonde leefstijl belangrijk is. Dat geldt natuurlijk altijd, ook los van COVID-19. De staatssecretaris van VWS is in gesprek met deze wetenschappers en artsen om te bezien op welke wijze gezonde leefstijl – ook op korte termijn- kan worden gestimuleerd.

**Directie Algemene Fiscale
Politiek**

Ons kenmerk
2020-0000114784

11. Bent u bekend met het feit dat veel Nederlandse ouderen te weinig groente en fruit eten en dat dit hun gezondheid schaadt?

Antwoord vraag 11.

Van de volwassen Nederlanders eet zo'n 16% de dagelijks aanbevolen hoeveelheid groenten en zo'n 13% dagelijks aanbevolen hoeveelheid fruit (bron: www.wateetnederland.nl). Hier is nog veel ruimte voor verbetering. De consumptie neemt, zeker voor groenten, toe met de leeftijd. De ouderen doen het dus relatief goed. Dit neemt niet weg dat er ook bij ouderen gezondheidswinst te behalen is als ze meer groente en fruit eten.

12. Indien u de consumptie van voldoende groente en fruit in Nederland belangrijk vindt, welke maatregelen neemt het kabinet of heeft het kabinet genomen om de consumptie van groente en fruit te verhogen en welke effecten zijn daarvan bekend of worden daarvan verwacht? Stellen de resultaten u tevreden? Zo nee, welke extra inspanningen zijn nodig?

Antwoord vraag 12.

Een gezonde leefstijl is waar veel maatschappelijke organisaties, kennisinstututen en gemeenten zich met het Nationaal Preventieakkoord (NPA) en het Nationaal Sportakkoord landelijk en lokaal voor inzetten. Een van de doelen uit het NPA is dat alle inwoners van Nederland eten en drinken op een wijze die bijdraagt aan een gezond gewicht en een gezond voedingspatroon. De Schijf van Vijf is hier de leidraad voor en consumptie van voldoende groente en fruit is daar een belangrijk onderdeel van. Om de gezonde keuze makkelijker te maken wordt bijvoorbeeld op diverse plekken zoals school- en sportkantines en ziekenhuizen gewerkt aan een gezondere voedselomgeving en stimuleert de horecabranche haar leden meer groente aan te bieden. Daarnaast werkt de staatssecretaris van VWS toe naar de introductie van een nieuw voedselkeuzelogo, Nutri-Score, waarbij de hoeveelheid groente en fruit in een product mede bepaalt hoe gezond een product scoort. De staatssecretaris van VWS heeft uw Kamer 22 juni geïnformeerd over de voortgang van het Nationaal Preventieakkoord. Specifiek voor deze tijd van coronacrisis staan op het Loket Gezond leven van het RIVM leefstijladviezen voor thuis, ook omdat voor heel veel Nederlanders de woon- en werkomgeving opeens is veranderd; thuis werken, thuis eten, minder gelegenheid om te sporten. Gezonde keuzes maken is voor veel mensen dan ook een nog grotere uitdaging dan normaal.

Vragen van het lid Van Otterloo (50PLUS) aan de staatssecretaris van Financiën over de berichten dat in België en Duitsland de btw op korte termijn omlaag gaat (ingezonden 11 juni 2020).

Directie Algemene Fiscale
Politiek

Ons kenmerk
2020-0000114784

1. Bent u bekend met de berichten over een btw-verlaging voor de horeca in België en een algemene btw-verlaging in Duitsland?^{5,6}

Antwoord vraag 1.

Ja.

2. Kunt u bevestigen dat de Duitse regering voornemens is om het algemene btw-tarief voor de rest van dit jaar te verlagen van 19% naar 16% en de btw op groente en fruit te verlagen van 7% naar 5%?

Antwoord vraag 2.

Ja.

3. Wat zijn de kosten voor de schatkist, als Nederland ook vanaf juli tot en met het einde van dit jaar, het hoge btw-tarief zou verlagen met 3%-punt (wordt 18%) en het lage btw-tarief met 2%-punt (wordt 7%)?

Antwoord vraag 3.

Uitgaande van de sleutels die in september 2019 zijn gepubliceerd, zou deze maatregel circa € 4,6 miljard kosten. Gezien de huidige economische situatie is de omzet in enkele sectoren lager dan verwacht, waardoor de budgettaire derving iets lager uit kan vallen.

4. Zijn deze maatregelen binnen het genoemde tijds kader uitvoerbaar voor de Belastingdienst? Indien nee, waarom niet?

5. Wat is vanuit het perspectief van de uitvoering, de vroegst mogelijk ingangsdatum van de genoemde btw-maatregelen?

Antwoord vraag 4 en 5.

Zoals is beschreven in de parameterbrief 2019,⁷ vragen de ondersteunende automatiseringssystemen voor de omzetbelasting bijzondere aandacht. De huidige IT-ondersteuning kan maximaal drie tarieven bevatten: de geldende tariefcombinatie en de twee voorafgaande tariefcombinaties. Een tariefcombinatie moet tot 10 jaar na zijn geldigheid beschikbaar blijven in het systeem. Als gevolg hiervan is het op korte termijn niet mogelijk het algemene of het verlaagde tarief voor de omzetbelasting aan te passen.

6. Is een btw-verlaging voor de horeca zoals in België, ook voor Nederland uitvoeringstechnisch gezien haalbaar?

⁵ Gazet van Antwerpen, 6 juni 2020, https://www.qva.be/cnt/dmf20200606_04983617/btw-verlaging-voor-horeca-cadeauchequevan-300-euro-en-alle-belgen-10-gratis-ritten-op-de-trein-dit-heeft-de-superkern-beslist.

⁶ Taxence, 5 juni 2020, <https://www.taxence.nl/nieuws/duitse-btw-verlaging-valt-in-goede-garde/>.

⁷ Kamerstukken II 2019-2020, 35 302, nr. 6, bijlage 900206.

Antwoord vraag 6.

Zoals uit het antwoord op vraag 4 en 5 blijkt, is de introductie van een niet bestaand tarief niet te realiseren in de huidige ondersteunende IT-systemen van de Belastingdienst. Op korte termijn kan deze IT-ondersteuning niet vervangen worden. Een nieuw tarief heeft ook voor ondernemers IT-gevolgen. In België werd het verlaagde tarief van 6% al toegestaan voor afhaalmaaltijden. Die toepassing is nu tijdelijk uitgebreid voor horecaverstrekkingen ter plaatse (met uitzondering van alcohol). In België gaat het dus zowel voor ondernemers als voor de Belastingdienst om een bestaand verlaagd tarief, waarvoor geen systeemaanpassing nodig is. In Nederland valt de horeca (met uitzondering van alcohol) al onder het verlaagde btw-tarief van 9% en is verdere verlaging daarom niet mogelijk zonder introductie van een nieuw tarief.

7. Erkent u dat het zeer pijnlijk is als wij moeten constateren dat een adequate crisisrespons conform onze buurlanden niet mogelijk is vanwege techniek en uitvoeringsproblemen?

Antwoord vraag 7.

Voorop staat de vraag wat in de huidige omstandigheden een adequate crisisrespons is. Het kabinet heeft hier een afweging in gemaakt en komt tot de conclusie dat een btw-verlaging niet de meest effectieve en doelmatige optie is. Zie hierover ook het antwoord op de volgende vraag.

8. Het moet toch mogelijk zijn om bedrijven na beëindiging van het (boek)jaar 2020 een korting op hun btw-afdracht over 2020 toe te kennen en terug te storten? Daar zou toch nu al zekerheid over kunnen worden geboden?

Antwoord vraag 8.

Bedrijven hebben op dit moment steun nodig. Een korting op de btw-afdracht na beëindiging van 2020 komt te laat. Het kabinet heeft maatregelen genomen waar bedrijven direct wat aan hebben. Daarnaast is een korting op de btw-afdracht een omslachtige manier om bedrijven te steunen, die substantiële uitvoeringsaspecten met zich meebrengt. Daar komt bij dat de btw conform doelstelling wel is betaald door de consument aan de ondernemer, die in dat opzicht slechts 'doorgeefluik' is. Een korting op de btw-afdracht door de ondernemer zonder dat deze ten goede komt aan de consument conflicteert met de aard en regels van de btw-heffing. Een terugwerkende korting vertoont overigens veel overeenkomsten met een tariefsverlaging, met als verschil dat de korting of tariefsverlaging niet ten goede komt aan de consument. In dat kader moet er rekening mee worden gehouden dat de BTW-richtlijn 2006 zowel voor het algemene als het verlaagde btw-tarief een minimumtarief kent, en dat verlaagde tarieven alleen zijn toegestaan voor de in de BTW-richtlijn 2006 genoemde leveringen van goederen en diensten. Een directe subsidie aan de bedrijven die het nodig hebben is gericht en voorkomt onnodig instrumentalisme in de belastingen.

9. Is een algemene btw-verlaging effectief en doelmatig om de meest getroffen bedrijven in de detailhandel en de vrijetijdsector een helpende hand te bieden?

Antwoord vraag 9.

De tariefsverlagingen in de omringende landen beogen de consumptie aan te zwengelen. Uit diverse onderzoeken van het IMF, CPB, de EC en PBL blijkt dat een kleine tariefsverlaging hiervoor in het algemeen geen geschikte maatregel is. Doorberekening van het tariefvoordeel aan de consument is niet afdwingbaar. Daarnaast begunstigt een algemene btw-verlaging voornamelijk de sectoren met veel omzet, terwijl juist sectoren met omzetverlies de stimulans nodig hebben. In de vrijetijdsector lijkt de stimulering van de afzet überhaupt niet aan de orde, gelet op de beperkte capaciteit door de regels omtrent afstand houden. Tot slot is verlaging naar nieuwe tarieven voor de Belastingdienst niet mogelijk en zou dit ook uitvoeringsimplicaties hebben voor ondernemers. Naar verwachting is een algemene btw-verlaging dan ook niet effectief en doelmatig om bedrijven in de detailhandel en vrijetijdsector een helpende hand te bieden.

**Directie Algemene Fiscale
Politiek**

Ons kenmerk
2020-0000114784

10. Klopt het dat een grote btw-verlaging zoals in Duitsland, met name effectief is om de consumptie en de economie in het algemeen een impuls te geven?

Antwoord vraag 10.

Het klopt dat een algemene btw-verlaging de koopkracht vergroot en daarmee een algemene impuls aan de consumptie en de economie kan geven. Specifieke onderdelen van de economie zijn nadrukkelijk getroffen en ervaren inkomensonzekerheid. Gerichte crisismaatregelen kunnen diegenen ondersteunen, die dit het meest nodig hebben. Dat probeert het kabinet met de getroffen noodpakketten te doen.

11. Heeft u in dit verband ook andere beleidsopties in overweging die hetzelfde of nog meer positieve effecten hebben, met name voor de meest getroffen bedrijven in de detailhandel en de horeca?

Antwoord vraag 11.

Het kabinet monitort nauwlettend hoe de pandemie en de economie zich ontwikkelen, en beraadt zich vervolgens welke maatregelen voor een volgende periode passend en haalbaar zijn. Ook met de eerder genomen maatregelen, zoals de TOGS, de NOW en de TGVL, worden nadrukkelijk de meest getroffen bedrijven ondersteund. Naargelang deze crisis voortduurt zal het aanpassingsvermogen van de economie in toenemende mate van belang worden. Het is daarom de inzet van het kabinet om in die fase de veerkracht van de economie te gebruiken en gericht te stimuleren en te investeren. Het kabinet zal zich richting Prinsjesdag beraden op basis van de dan beschikbare informatie, en bekijken welke stappen dan passend zijn.

12. Wat vindt u van een gerichte btw-verlaging of differentiatie voor bedrijven of (deel)sectoren die zwaar zijn getroffen?

Antwoord vraag 12.

Het kabinet sluit niet uit dat een gerichte btw-verlaging in specifieke gevallen wenselijk kan zijn. Diverse onderzoeken van het IMF, het CPB, de EC en het PBL wijzen er echter op dat verlaagde btw-tarieven over het algemeen niet de meest geschikte instrumenten zijn om bepaalde beleidsdoelen, zoals het stimuleren van de verkoop van bepaalde goederen, te bereiken. In dit kader is het Toetsingskader Fiscale regelingen in de rijksbegrotingsvoorschriften van belang. Langs de vragen van dit toetsingskader moet worden onderbouwd waarom wordt

gekozen voor een fiscale regeling in plaats van een subsidie of ander type beleid. Bij die afweging wordt rekening gehouden met het doelgroepbereik, de uitvoerbaarheid, de controleerbaarheid en de handhaafbaarheid. Daarnaast moet de maatregel kosteneffectief, eenvoudig, budgettair beheersbaar en inpasbaar in de fiscale structuur zijn.

**Directie Algemene Fiscale
Politiek**

Ons kenmerk
2020-0000114784